

Remisspromemoria

”Fler obehöriga lärare
och förskollärare ska kunna nå en
behörighetsgivande examen genom
VAL”

Lärarbristen är alarmerande

- 2017-2031 behövs det 187 000 lärare i Sverige.
- Årligen behövs ca 12 500, störst är behovet av förskollärare, ca 4000/år.
- Prognosen bygger på att de som är verksamma stannar kvar
- Samt att obehöriga i verksamheten blir behöriga
- År 2016 fanns det 26 600 tsv-anställda lärare som saknade behörighet för den verksamhet de verkar i. (Av dessa var 3100 fsk-lärare)
- Utöver det fanns 2 000 personer helt utan pedagogisk examen.

VAL, vad är det?

- En efterföljare till SÄL
- Startade 2007, verksamma lärare utan behörighetsexamen kunde studera max 120 hp för att nå en examen. (Varav max 60 hp inom det allmänna utbildningsområdet)
- 2011 kom den att revideras, utifrån den nya lärarutbildningen och kravet på legitimation, till att även omfatta förskollärare med omfattande tidigare utbildning och lång yrkeserfarenhet men utan behörighetsgivande examen och legitimation.

Det finns två utbildningsvägar genom VAL

- Studier som ska leda till en behörighetsgivande examen för legitimation som lärare får omfatta kurser i ämnen och den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) om högst 120 hp.
- För den som har arbetat som lärare eller förskollärare i en eller flera anställningar under minst åtta år och har de ämneskunskaper som krävs för en lärar- eller förskollärarexamen finns en kortare utbildningsväg som omfattar 30 hp UVK.

- För yrkesverksamma förskollärare som saknar en förskollärarexamen är den andra utbildningsvägen den enda utbildningsvägen inom VAL.
- Den sökande har möjlighet att examineras mot en äldre examen om han eller hon har påbörjat sin utbildning då den examensordningen gällde. Det har gjort utbildningsvägarna till en lärarexamen inom VAL mer flexibla. Det kan t.ex. innebära att en sökande som har påbörjat ämnesstudier då en viss examensordning gällde kan komplettera sina studier inom VAL för att kunna få en examen enligt en äldre examensordning

Åtta lärosäten erbjuder VAL

- Umeå universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Linköpings universitet, Malmö universitet, Karlstads universitet, Högskolan Dalarna och Jönköping University.
- Umeå universitet har ett nationellt samordningsansvar och leder en nationell ledningsgrupp för VAL där samtliga åtta lärosäten har representanter.

Finansiering

- VAL finansieras med särskilda medel som aviseras i budgetpropositionen.
- För 2019 avsattes 115 miljoner till VAL vilket motsvarar 1 220 helårsstudenter. Ersättningen är 86 563 kr per student och år, vilket är något högre än ersättningen inom de reguljära lärarutbildningarna.
- VAL-lärosätena får också ersättning för arbetet med tillgodoräknande, studieplanering och samordning av VAL. Hittills har samtliga behöriga sökande kunnat antas till VAL
- Validering av tidigare kunskaper kommer att bli mera omfattande för lärosätena, man får extramedel för arbetet med validering.
- Om volymen av förskollärostudenterna inom ramen för VAL ökar finns det en risk att det får konsekvenser för reguljära utbildningar.
- Eftersom utbildningsplatser finansieras med särskilda medel och platser på den reguljära förskolläroutbildningen ska ersättas inom takbelopp kan det vara mer gynnsamt för lärosätena att satsa på VAL-studenter

Intresse, Antalet sökande och aktuella för studier till VAL

	Totalt antal sökande	sökande Andel aktuella för studier (procent)	Sökandes endast en gång	Andel aktuella för studier (procent)
HT 13	840	65	650	75
VT 14	570	68	420	77
HT14	1550	69	1230	69
VT15	960	66	740	74
HT 15	1600	56	1210	62
VT 16	1140	52	840	59
HT 16	1570	49	1150	52
VT 17	1130	43	890	42

VAL-förordningen ska ändras för att fler ska kunna nå en lärar- eller förskollärarexamen inom VAL

IDAG	FÖRSLAG
För att söka VAL måste man vara verksam som förskollärare	Man ska ha medverkat i undervisningen
Man måste ha varit anställd som förskollärare i åtta år för att läsa den kortare utbildningen på 30 hp	Man ska inom ramen för sin anställning medverkat i undervisningen i minst åtta år för att läsa den kortare utbildningen på 30 hp (samtidigt gäller fortfarande att man ska ha förkunskaper motsvarande 120hp, studier eller yrkeserfarenhet)
Man ska ha åtta års yrkeserfarenhet under en 15-årsperiod före 1 juli 2015 för att antas till den kortare utbildningen (30 hp)	Man ska ha åtta års yrkeserfarenhet senast ett år innan VAL-utbildningen påbörjas. Minst tre år ska vara sammanhängande. För att antas till den kortare utbildningen (30 hp)
Man ska varit anställd som förskollärare eller lärare 1 dec 2013 för att få gå den kortare utbildningen(30hp)	Man ska inom ramen för sin anställning medverkat i undervisningen på en förskola senast ett år innan utbildningen påbörjas för att få gå den kortare utbildningen

Förutom det föreslår man följande:

- En lärare kan komplettera max 120 hp inom VAL för att nå en behörighetsgivande examen
- Examen för lärare och förskollärare ska kunna nås efter studier om 30 hp inom den utbildningsvetenskapliga kärnan. (om man har minst 8 års yrkeserfarenhet vilket motsvarar 30hp VFU och 30hp utbildningsvetenskaplig kärna. Samt för lärare behöriga ämneskunskaper och för förskollärare förkunskaper som motsvarar 120hp inom det förskolepedagogiska området)
- Det åligger lärosätet att bedöma behörighet och validering och för att gå den kortare utbildningen om 30 hp får det användas ett särskilt prov

Forts. förutom det föreslår man följande:

- Verksamma inom undervisningen i förskolan ska kunna studera upp till 90 hp inom VAL för att nå en behörighetsgivande examen. Utbildningen får pågå under högst 3 år. Gäller verksamma i förskolan med mindre än åtta års erfarenhet. En sådan omfattning bedöms rimlig i förhållande till den reguljära utbildningens omfattning och för att VAL inte ska konkurrera med den. Då det för denna längre utbildning inte ställs krav på åtta års yrkeserfarenhet skapas större flexibilitet i studierna och därmed bedöms möjligheten för fler obehöriga förskollärare att nå en behörighetsgivande examen öka.

Ändringarna i VAL-förordningen ska träda i kraft den 15 april 2020

Skälen för förslaget

- På grund av det stora behovet av lärare och förskollärare och att VAL-lärosätena redan i dag har befintlig kapacitet att anta fler studenter bör de föreslagna förändringarna träda ikraft så snart som möjligt.
- Därför föreslås att ändringarna träder i kraft den 15 april 2020.

Yttrande

Sammanfattning

Piteå kommun instämmer i stort sett med förslaget till att ge fler lärare och förskollärare möjlighet till att nå en behörighetsgivande examen genom VAL. Att kravet på en anställning som förskollärare ersätts med att man inom ramen för sin anställning medverkat i undervisningen är relevant. Samt att kravet på att en sökande ska ha åtta års yrkeserfarenhet under en 15-års period från tiden före den 1 juli 2015 för att kunna antas till den kortare utbildningen ersätts med ett krav på att sökanden ska ha åtta års yrkeserfarenhet senast ett år innan VAL- utbildningen påbörjats.

Följande bör beaktas och följas upp

Avsnitt 3.5 Fler obehöriga i förskolan ska kunna studera längre inom VAL

Kommer möjligheten för verksamma inom undervisningen i förskolan som ges möjlighet att studera upp till 90 hp inom VAL för att nå en behörighetsgivande examen påverka antalet sökande till den reguljära förskollärarytbildningen?

3.8.2 Konsekvenser för VAL-lärosäten

Om volymen av förskollärarytstudenter inom ramen för VAL ökar finns det en risk att det får konsekvenser för reguljära utbildningar. Eftersom utbildningsplatser finansieras med särskilda medel och platser på den reguljära förskollärarytutbildningen ska ersättas inom takbelopp kan det vara mer gynnsamt för lärosätena att satsa på VAL-studenter.